

ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА ЖИВОТА ПРИ МЪЖЕТЕ И ЖЕНИТЕ

*Марта Сугарева**

Увод

Продължителността на живота е проблем, който естествено вълнува хората както в личен, така и в колективен (обществен) план. В човешките населения, както и в много други биологични популации, се наблюдава разлика в смъртността на индивидите от мъжки пол, която вероятно е свързана с по-високия процент на живородените от този пол. Разликата е около 4%. Установено е също, че в половото съотношение при зародишите в още по-голяма степен е застъпен мъжкият пол, като смъртността на зародишите от мъжки пол също е по-висока.

В течение на живота обаче мъжете и жените са изложени на рискове, свързани както с техните биологични (генетични) дадености (по рождение), така и с влиянията на околната среда и начина им на живот.

В статията се анализират разликите в продължителността на живота на мъжете и жените в различни страни и периоди от време с цел да се направят полезни изводи за социално-икономическите причини и фактори, пораждащи тази разлика в България и други източноевропейски страни в настоящия период на преход.

Ще използваме стандартна методология за изчисление на показател за средната продължителност на живота на новородено (e_0), както и сравнителни данни за стойността на този показател при двата пола в България и в други страни от Европа и света. Ще покажем, че в различни населения, както и в различни исторически периоди, разликата в продължителността на живота на двата пола обикновено е в полза на жените, но размерът на тази разлика варира чувствително в зависимост от различни фактори. Ще направим опит да изследваме влиянието на социално-икономическите фактори на базата на динамиката и вариацията на равнищата на e_0 за мъжете и жените в различни социално-икономически условия. По-конкретно, ще изследваме равнищата на e_0 и разликите, наблюдавани между продължителността на живота на двата пола в Източна и Западна Европа; ще разгледаме подобни данни за страни извън Европа. Ще анализираме също така динамиката на смъртността на мъжете и жените (измерена чрез показателите за e_x , отнасящи се за различни възрасти) в България от началото на ХХ век до днес.

* Д. с. н., професор в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и в Института за изследване на населението и човека при БАН; e-mail: marta.sugareva@yahoo.com